

NOVICE

kmetijskih, rokodelnih in narodskih reči.

Na svetlobo dane od krajske kmetijske družbe.

Odgovorni vrednik *Dr. Janez Bleiweis.*

Tečaj VIII.

V sredo 3. maliga travna (aprila) 1850.

List 14.

*Vesoljnimu svetu! *)*

To vsaj mi dovolíte,
De se smem Slovenca zvati,
Čelo kviško zdigovati,
Ker Slovenca sim rodú,
To vsaj mi dovolíte,
De ob bregu Drave in Save
De na zemlji majke Slave
Zvest'ga kažem se sinú!

To vsaj mi dovolíte,
De objamem svoje brate!
Ne de b' terl njih žulne vate
Silni jarm še naprej!
To vsaj mi dovolíte,
Svoje varjem de svetine!
Čast veličam domovine,
De se vzdigne visočej!

To vsaj mi dovolíte,
De se smem rodú ponèsti,
Ko Slovinc povsod se vēsti
Saj Slovinc sim — Slave sin!
De, Slovinc sim! Ne ne bo več
Roka moja spona znala!
Svoboda tud men' bo sjala,
Saj Slovinc sim — Slave sin!

Miroslav Vilhar.

Ali je prav zdravi živini na spomlad pušati?

Med kmetovavci je zlo misel zatročena, de je dobro in clo potreba živini na spomlad pušati, če je ravno zdrava. Oče so takó delali, sin misli mora tudi takó. Ljudje imajo večidel 3 napčne misli v tem. Pervič mislijo: de se je čez zimo po hlevu veliko slabe kerví v živini nabralo; drugič: de se mora vsako léto ubraniti, de ne dobí živina preveč kerví; tretjič: de se takó prihodnjim boleznim v okom pride, in četertič: če se je enekrat živini pušalo, se ji mora potem vsako léto.

Kér se ravno spomladanski čas, in ž njim ta razvada bliža, moramo kmetovavce opomniti, de naj opušté to šego, ki ni le nepotrebna, temuč clo škodljiva.

To jim hočemo na tanjko skazati.

Kdo more spričati, de se pozimi slaba kri v živini naredí? Morebiti zató, kèr je večidel v hlevu zaperta stala? Kakó — vprašamo — je pa tam, kjer je skozi in skozi, pozimi in poleti, živina v hlevu? Taka živina bi ne mogla ne kaplice dobre kerví imeti, kèr je celi čas svojiga življenja v hlevu! Skušnja pa tega nikjer ne kaže. In če hočete živini slabo kri izpustiti, ji morate

vso kri vzeti, kèr slaba in dobra kri niste v dveh razločenih posodah v trupu, ampak vsa kri je v edinih žiljah skupej. Le neveden človek, ki živinskiga in človeškiga trupa ne pozná, zamore kaj taciga napčniga misliti.

S pušanjem kerví, naj bo živina bolna ali zdrava, se ji le moč jemlje, de molzna živina ob mléko, delavna ob moč pride, in to tolikanj bolj, če je živina še mlada ali že stara. De potem živina tudi po pleménu ne gré, de breja lahko zverže, de se slabe in bolehe živine rada vodenica prime: vse to pride iz nepotreb-niga pušanja.

Če je živina bolna, de ji kri v možgane, pljuča in kam drugam sili, ali če se ji je drob vnel: takrat je prav in potrebno pušati, — scer pa je grôzna napčnost.

Če pa kdo pravi, de je le za to dobro pušati, de živina ne postane preveč kervípolna, temu moramo odgovoriti, de bo s pušanjem kerví večkrat ravno to dosegel, kar ubraniti želi, kèr s pušanjem kerví natoro še bolj spodbode, de še več kerví dela, zgubljeno nadomestiti. Če nočes, de se tvoja živina ne bo preveč spitala, daj ji menj piče, osôli ji večkrat vodo z domačo soljó, de mečji blato od nje gré, daj ji več dela. Če ima ena živina več kerví, kot druga, ima tudi več mesá, lojá i. t. d. kèr iz obilne kerví se dela obilniši mesó i. t. d.

Živini kri pušati, se ne pravi kri čistiti, ampak ji s kervjó moč jemati. Kdor hoče živini kri čistiti, naj ji daje zdrave piče, zelenjave, čiste vode, naj jo snaži, naj skerbí, de hlev ni preveč soparčen, smerdljiv i. t. d.

Ravno takó nespametna misel je, de se s pomladanskim pušanjem živina prihodnjih bolezin obvarje. Bolezin napade živino in človeka, če jih je kaj taciga zadélo, kar jim škodje, naj bo v kermi, pijači, delu, vremenu i. t. d. Le s tem, de se vzroki oduračajo, iz katerih bolezní izvirajo, se oduračajo tudi bolezní, ne pa, de se zdravi živini kri jemlje, ki je sama po sebi nedolžna. Ravno s tem, de se živini nepotrebno kri puša, se storí, de oslABLJENO živino še veliko raj bolezní napadajo.

Živini kri pušati, de bi se s tem prihodnjih bolezin obvarovala, je ravno taka, kakor če bi si tesár (cim-perman), preden gré na streho strešje delat, pušati dal, zató če bi s strehe padel in se na glavo udaril, de bi se mu potem možgane ne vnele. Ali bi ne bilo to smešno? Kdo pa vé naprej, kakšna bolezní bo živino napadla? Morebiti nobena, morebiti pa ravno taka, pri kateri je pušanje clo škodljivo.

Če napade živino prisadna bolezní, takrat je čas pušati, ne pa pred, dokler je živina zdrava.

In poslednjič, kje je to zapisano, de se mora ži-

*) Pesem, ki jo je unidan s prijetnim napevam vred gosp. pesnik v natisu na svetlo dal.